

Література:

1. Конверський А. Критичне мислення : Підручник. Центр навчальної літератури, 2019. – 340 с.
2. Конверський А. Є. Логіка : підручник. – 2-ге вид., виправлене / А. Є. Конверський. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. – 391 с.
3. URL:<https://naurok.com.ua/conference/thinking-development>

ІННОВАЦІЙНЕ ПЕДАГОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Петрук Л. П.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, освітнього менеджменту
та соціальної роботи
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

Перехід від освітньої парадигми індустріального суспільства до освітньої парадигми постіндустріального суспільства в першу чергу означає відмову від розуміння освіти як одержання готового знання і уяви про педагогіку як його носія. У цьому контексті освіту слід розглядати надбанням самої особистості, засобом її самореалізації, побудови власної кар'єри, а це в свою чергу змінює цілі навчання, пов'язані з професійною підготовкою молодшої людини, її вихованням, мотивами, нормами, формами і методами, усвідомленням ролі педагога.

Зі зміною соціальних відносин оновлюються підходи до освітньо-виховного процесу і підготовки майбутнього фахівця – педагога, як модератора цього процесу, а це означає, що майбутньому педагогу необхідно постійно звертатися до власної свідомості (усвідомлення), включаючи в дію мислительні операції (розсудкова діяльність), вникати у структуру і зміст різнопрофільних теорій, щоб сформувати у собі науковий тип педагогічного мислення. Цей тип мислення заснований не на сприйнятті, відтворенні і передачі інформації, а на глибокому аналітичному осмисленні реальної педагогічної дійсності та готовності до проектування і конструювання своєї професійної діяльності, а також орієнтація на використання новітніх педагогічних технологій.

У сучасних умовах представники різних галузей науки і практики зосереджують особливу увагу на мисленні людини, дитини, студента, професіонала, тобт увага загострюється на однотипному мисленні,

зокрема логічному (лівопівкульному), як такому, що веде за собою прогрес індустріального суспільства (акумуляція енергії праці). Цей тип мислення називають «неекологічним», тобт паталогічним, антропо-сферним. Всі системи соціуму (освіта, охорона здоров'я, політика) орієнтовані на неекологічне мислення людини, що в кінцевому підсумку і породил сучасну цивілізаційну кризу, вважає дослідниця і прихильниця так званого ноосферичного мислення Н. В. Маслова. Даний тип мислення ґрунтується на синтезі типів мислення двох півкуль головного мозку людини: чуттєво-образного і дискурсивного – біалективного в їх цілісності чи періодичному перебігу.

Проблема в тому, що шкільна система користується прийомами виробленими кілька сотень років назадо – інформація поступає через два канали:

зір і слух, не враховуючи останнє дослідження в галузі мозку. У шкільній освіті міцн укоренився так званий предметоцентризм, суть якого в тому, що до розробки шкільної освіти дотичні лише дві категорії вчених: фундаментальних наук і працівники у сфері освіти. Навчаючись за такою схемою в голові учнів не складається цілісний світогляд, а залишаються лише уривчасті знання: з математики, фізики, хімії тощо. «Ці фрагментарні свідчення не пов'язані з інтересами учнів, їх подальшою долею, потребами у практичній діяльності, а тому швидко зникають», – застерігає дослідник Новиков А. М. (Новиков, 2008, 48 – 49). Подібні думки поділяє і український академік Зязюн І. А... «різноманітні освітні програми і навчальні плани у школі повинні консолідуватися на міждержавному рівні на засадах інтеграції для підвищення продуктивності, ефективності й академізму освіти (Зязюн І. А. 2000, 104). Виходячи із таких міркувань, вчити – значить прилучати до думки, поринати в думку, а вміння мислити – показник високого інтелектуального розвитку учня. У цьому контексті мислення розглядається, як психічний процес (компонент), що найбільше сприяє розвитку особистості і виховання (педагогічний компонент) і зезпечує формувальний процес. Як бачим – процес навчання, як у загально-освітньому закладі так і в професійній школі це, насамперед, мисленнєва діяльність суб'єктн – об'єктивного характеру і навпаки, об'єктн – суб'єктивна. Цей мислительний процес, започаткований Ж. Піаже і ґрунтується він на двопівкулевій взаємодії головного мозку: синтезі суттєво-образного мислення і логічного. Права півкуля мозку отримує інформацію першою, і в повному обсязі, ліва її критичн оцінює, упорядковує. Співпрацюючи, півкулі головного мозку продукують синтезований багатогранний тип мислення. Отже, формування цього типу мислення чи його багатогранності є сферою педагогічної діяльності.

Справжнє виховання відбувається лише тоді, коли слов вчителя спонукає учня до мислительних операцій, тобт мислення є продуктом

інтелектуальної діяльності учня, що дозволяє йому побачити світ таким, яким він є насправді. Інтелектуальний розвиток людини здійснюється у процесі її взаємодії з природою і суспільством. У цьому процесі відбуваються зміни у змісті і формах мислення. Наприклад, на ранньому етапі життя у дитини появляється елементарне наочно-дієве мислення, потім формується наочно-образне, мовне, розмірковуюче мислення. У процесі подальшого життя дитини, а особлив в шкільному віці іде активний розвиток інтелекту через навчання. Результатом мислительної діяльності дитини є знання з нагромадженням яких формуються погляди, ставлення, ідеали.

Поняття «педагогічне мислення» тлумачиться сучасними вченими на основі різних підходів. Багат із них розглядають це поняття через призму його психологічної сутності, тобт як пізнавально-психічний процес. Сутність педагогічного мислення зводиться до відображення педагогічної дійсності й цілеспрямованого її перетворення. В українському педагогічному словнику за ред. академіка Гончаренка С. У. зазначено, що: «педагогічне мислення це здатність людини застосовувати теоретичні положення, філософії, психології, педагогіки, метафізики в конкретних педагогічних ситуаціях; вирішувати педагогічні завдання, використовуючи педагогічні ідеї в конкретних ситуаціях діяльності; «бачити» у кожному явищі його педагогічну суть» (Гончаренк С., 1997, 252).

Пошук нового педагогічного мислення активізувався в кінці 90-х рр. в ХХ ст. і особлив на початку ХХІ ст., що також пов'язан із соціально–економічними змінами та зміною парадигми освіти, модернізацією загальноосвітньої та вищої шкіл. Найавторитетнішою науковою публікацією освітньої діяльності щодо цієї проблеми була колективна монографія «Новое педагогическое мышление» (1989 р.). На думку авторів монографії це мислення відрізняється від традиційного тим, що вчитель за такої умови постає не надо дітьми, а порядо з ними, не з предметом іде до учнів, а з учнями до предмета, маючи на увазі, що кожен учень в цьому поході – особистість єдина і неповторна. «Наявність такого мислення виводить і студента і викладача на новий рівень змісту педагогічної освіти», – вважає дослідниця Черкасова І. І., а «... термін «нове педагогічне мислення» активн ввійшов у науковий обіг – використовується у публіцистичній пресі, промовах політиків у правителів, освітній практиці» (Черкасова І. І. 2010, 105).

Як бачимо, нове педагогічне мислення є результатом певних суперечностей, невідповідностей між застарілими звичними педагогічними уявленнями і новими обставинами і вимогами життя; це своєрідний процес звільнення свідомості від тягаря педагогічних догм і шлонів; вон розкріпачує духовні та інтелектуальні сили людини, зосереджує увагу на досконалому результаті, як перспективі цивілізованого суспільства.

Література:

1. Гончаренк С. У. Український педагогічний словник / С. Гончаренко.– К.: Либідь, 1997. – 375 с.
2. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод.посібник. – К.: МАУП, 2000. 156 с.
3. Новиков А. М. Постиндустриальное образование. – М.: Изд-в «Эгвес», 2008. – 136 с.

СИНДРОМ САМОЗВАНЦЯ ЯК ЧИННИК БЕЗРОБІТТЯ СТУДЕНТІВ-ВИПУСНИКІВ ЗВО

Пономаренко В. С.

студент магістратури

*Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького,
м. Черкаси, Україна*

Куліш О. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри психології

*Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

В сучасному світі все більше стає популярною ідея успіху та необхідності повноцінн самореалізовуватися у житті, у професійній діяльності, бути успішним і кваліфікованим професіоналом, активним і творчим громадянином своєї країни, жителем планети Земля. Однак останнім часом все частіше поруч із характеристикою успішної людини досліджуються психологічні характеристики її розвитку, і час від часу згадується синдром самозванця, що властивий людям, які не вірять у власні успіхи, не можуть прийняти факт високої компетентності, відчувають себе обманщиками, хоча оточуючі, клієнти та колеги так не вважають.

Психологічні особливості синдрому самозванця вивчаються у зарубіжних дослідженнях С. Аймс і П. Кленс, С. Манн, Дж. Хібберд, В. Янг та ін. Останнім часом цій проблемі приділяється увага й українських дослідників Н. Бурейк і Ю. Чепеленко, К. Гільчер, Н. Мартиненк та ін.

Термін «синдром самозванця» був запропонований в 1978 клінічними психологами Пауліною Кленс і Сьюзанн Аймс та охарактеризований як «внутрішній сумнів у своїх інтелектуальних здібностях, властивий